

***PREKLAD DO SLOVENSKEHO JAZYKA ZABEZPEČILA KANCELÁRIA VEREJNÉHO OCHRANCU PRÁV PROSTREDNÍCTVOM INTERNÉHO ZAMESTNANCA**

Vyhlásenie Európskej siete ombudsmanov pre deti (ENOC)

**„Je nevyhnutné bezodkladne zabezpečiť ochranu práv detí v Gaze.
Medzinárodné právo sa musí dodržiavať bez výnimiek.“**

August 2025

Európska sieť ombudsmanov pre deti (ENOC) vyjadruje hlboké znepokojenie nad pretrvávajúc a bezprecedentným porušovaním práv detí v Pásme Gazy. Podmienky v Gaze dosiahli nepredstaviteľný stupeň deštrukcie, pričom deti znášajú jej najťažšie následky. Región sužuje ťažký hladomor, ktorého najzraniteľnejšími obeťami sú práve deti.

Ako nezávislé inštitúcie poverené ochranou a presadzovaním práv detí vyzývame všetky národné vlády, Európsku úniu, Organizáciu Spojených národov a príslušné medzinárodné orgány na efektívne a koordinované kroky s cieľom zabezpečiť okamžité prímerie a garantovať ochranu života a bezpečnosť detí v Gaze za každých okolností.

Humanitárna kríza s vážnym dopadom na práva detí

Po viac než 22 mesiacoch konfliktu, sprevádzaného nepretržitým bombardovaním a blokadou humanitnej pomoci, deti v Gaze čelia podmienkam, v ktorých sa nedá žiť. Viac než 92 % obydľí bolo zničených. Školy, nemocnice, detské ihriská a základná infraštruktúra sú vážne poškodené alebo úplne zničené. Bolo zabitých viac než 60 000 ľudí vrátane desaťtisícov detí.¹ Mnohé ďalšie deti sú zranené, osirelé, oddelené od rodín, traumatizované, nútene vysídlené alebo trvalo zdravotne postihnuté.

K základným prostriedkom prežitia, ako sú pitná voda, jedlo, elektrina a zdravotná starostlivosť, bol úmyselne zamedzený prístup. Rastúci počet detí trpí akútnou podvýživou, psychickou traumou a nedostupnosťou lekárskej pomoci.

Takéto konanie je priamym porušením základných práv detí garantovaných medzinárodným právom, najmä Dohovorom OSN o právach dieťaťa, ktorý ratifikovala drvivá väčšina štátov sveta.

Porušenia základných práv detí

Dôsledky tohto konfliktu predstavujú rozsiahle a závažné porušenia práv detí, vrátane:

¹ Podľa UNICEFU bolo od októbra 2023 zabitých alebo zranených viac než 50 000 detí.

- **Článku 6 – právo na život, prežitie a rozvoj:** Prebiehajúce boje si vyžiadali tisíce detských životov a ohrozujú dlhodobý rozvoj mnohých ďalších.
- **Článku 8 – právo dieťaťa na zachovanie jeho totožnosti, včítane štátnej príslušnosti, mena a rodinných záväzkov.**
- **Článku 19 – právo na ochranu pred násilím:** Deti nie sú chránené pred ozbrojeným konfliktom, bombardovaním a vysídlením.
- **Článku 24 – právo na ochranu zdravia:** Deštrukcia zdravotníckych zariadení a nedostupnosť lekárskej pomoci priamo porušujú právo detí na zdravotnú starostlivosť.
- **Článkov 28 a 31 – právo na vzdelanie a právo dieťaťa na odpočinok a voľný čas, účasť na hre a oddychovej činnosti:** Väčšina škôl a ihrísk bola poškodená alebo zničená a v dôsledku absencie bezpečných priestorov je deťom odpreť vzdelanie aj možnosť hrať sa.
- **Článku 27 – právo na životnú úroveň nevyhnutnú pre telesný, duševný, duchovný, mravný a sociálny rozvoj:** Väčšina detí v Gaze nemá zabezpečené základné podmienky pre život, vrátane potravín, čistej vody a prístrešia.
- **Článku 37 – právo nebyť podrobený mučeniu alebo inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu:** Toto právo je systematicky porušované tým, že deti sú neustále vystavované život ohrozujúcej traume, strachu a nútenému vysídleniu.
- **Článku 39 – právo na telesné a duševné zotavenia a sociálnej reintegrácie dieťaťa:** Možnosti fyzického aj psychického zotavenia sú extrémne obmedzené vzhľadom na absenciu stabilného a bezpečného prostredia.

Znepokojivé vyhlásenie Výboru OSN pre práva dieťaťa

Vo vyhlásení z 21. mája 2025 Výbor OSN pre práva dieťaťa odsúdil blokáciu humanitárnej pomoci a rozsiahle hladovanie detí v Gaze. Výbor zdôraznil, že viac ako 50 detí zahynulo v dôsledku hladovania a tisíce ďalších sú v bezprostrednom ohrození života, ak sa k nim urgentná humanitárna pomoc nedostane bezodkladne.

„Ak bude blokáda pokračovať, zomrú ďalšie deti a až 71 000 detí mladších ako päť rokov môže v priebehu nasledujúceho roka trpieť akútnou podvýživou.“²

² Výbor OSN pre práva dieťaťa, 21. mája 2025.

Výbor opätovne konštatoval, že tieto podmienky predstavujú závažné porušenie medzinárodného humanitárneho práva aj medzinárodného práva v oblasti ľudských práv. Neexistuje žiadne právne ani morálne ospravedlnenie pre konanie, ktoré zjavne odporuje týmto právnym rámcom, vrátane záväzkov vyplývajúcich z Dohovoru OSN o právach dieťaťa.³

Výbor OSN pre práva dieťaťa zároveň zdôraznil povinnosť všetkých štátov, osobitne tých, ktoré majú vplyv na priebeh konfliktu, konať v súlade so svojimi právnymi záväzkami vyplývajúcimi z Dohovoru OSN o právach dieťaťa a zo Ženevských dohovorov.

Právna a morálna povinnosť konať

Ochrana života detí nie je vecou politických diskusií, ale ide o jednoznačnú právnu povinnosť. Práva detí sú univerzálne, neodratelné a musia sa rešpektovať aj v čase vojny. Podľa medzinárodného humanitárneho práva sú strany ozbrojeného konfliktu povinné rozlišovať medzi civilným obyvateľstvom a účastníkmi bojových operácií a prijať všetky možné opatrenia na predchádzanie ujme civilistom, osobitne deťom.

ENOC preto vyzýva všetky vlády, aby:

- zabezpečili okamžitý a bezpečný prístup k humanitárnej pomoci;
- podporili okamžité prímerie s cieľom zabrániť ďalšiemu poškodeniu práv a ohrozenia bezpečia detí;
- dodržiavali zásady nediskriminácie, najlepšieho záujmu dieťaťa, práva na život a rešpektovania názorov dieťaťa tak, ako sú zakotvené v Dohovore OSN o právach dieťaťa;
- spolupracovali s nezávislými medzinárodnými mechanizmami pri vyšetrovaní porušovania práv detí;
- garantovali prístup k psychosociálnej podpore, vzdelaniu, opätovnému zjednoteniu rodín, a rehabilitačným službám pre všetky dotknuté deti;
- podporili obnovu infraštruktúry zameranej na deti, vrátane škôl, zdravotníckych zariadení a bezpečného bývania;
- prejavili solidaritu prijímaním zranených detí z dôvodu potreby lekárskej starostlivosti. Je nevyhnutné, aby európske krajiny prijali všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie zdravotnej starostlivosti a bezpečia detí postihnutých konfliktom.

Chráňte deti za každých okolností a využite všetky dostupné prostriedky

Ide o mimoriadnu situáciu v oblasti ochrany práv detí. Deti nenesú zodpovednosť za ozbrojené konflikty, no znášajú ich najťažšie dôsledky. ENOC vyzýva na neodkladnú ochranu všetkých detí postihnutých situáciou v Gaze a na plné dodržiavanie medzinárodného práva s cieľom zaručiť ich bezpečie, dôstojnosť a budúcnosť.

³ Výbor OSN pre práva dieťaťa, 21. mája 2025.

Reakcia medzinárodného spoločenstva je nedostatočná. Nedávno prijaté vnútroštátne a európske rezolúcie nepriniesli jasné opatrenia ani jednoznačné odsúdenie závažných porušení práv detí. Milióny ľudí v Európe a mimo nej vyzývajú na prímerie a prijatie okamžitých krokov k dlhodobému mieru. Deti v Gaze už nemôžu čakať. Pokračujúce mlčanie alebo neutralita tvárou v tvár tejto deštrukcii sú neprijateľné.

Vyzývame Európsku úniu, Organizáciu Spojených národov a všetky štáty, ktoré ratifikovali Dohovor OSN o právach dieťaťa, aby naplnili svoj záväzky.

Vyzývame všetky medzinárodné inštitúcie:

Zabezpečte dodržiavanie práva. Bráňte práva detí.